

PREDLOG ZAKONA O DOLGOTRAJNI OSKRBI

V letošnjem septembru je v javni razpravi predlog zakona o dolgotrajni oskrbi v Sloveniji. Ko so evropske države po letu 1990 vzpostavljale ta nujno potrebni finančni in organizacijski sistem socialne varnosti, so zakon o dolgotrajni oskrbi obljubljale tudi slovenske vlade. Nekatere so ga poskušale pripraviti do parlamentarne obravnave, ni pa jim to uspelo. Upamo, da tokrat bo, saj je zakon o dolgotrajni oskrbi pogoj, da omogočimo dostojanstveno staranje naši in naslednjim generacijam.

Sedanji predlog prinaša rešitve, ki gradijo na dobrih izkušnjah drugih evropskih držav in odgovarjajo slovenskim potrebam. Njegove šibke točke je med javno razpravo treba dodelati, med drugim tudi vlogo lokalne skupnosti pri dolgotrajni oskrbi.

Predlog prvič doslej zagotavlja stabilno blagajno za dolgotrajno oskrbo. Z novim zavarovanjem bo delež javnih sredstev (BDP) za dolgotrajno oskrbo podoben, kakor ga imajo druge evropske države. Vsak oskrbovanec bo imel vse storitve dolgotrajne oskrbe v celoti plačane iz zavarovanja, ponujena pa mu bo paleta različnih možnosti, na kakšen način jih lahko koristi. Blagajno bomo solidarnostno polnili s prispevki zaposleni, gospodarstvo in upokojenci ter državni proračun. Breme tega stroška je treba ob staranju prebivalstva prevzeti zavestno, saj bi bilo naivno pričakovati, da se bo denar pojavil od kdo ve kod. Tako so pred četrto stoletje storili tudi v drugih državah, pa naj so sistem dolgotrajne oskrbe zgradili na novem zavarovanju (npr. Nemčija) ali na davku (npr. Avstrija). Nas je dosedanje odlašanje privedlo v stanje, da se dušimo v pomanjkanju sodobnih oskrbovalnih možnosti, da imamo toliko starih ljudi in njihovih svojcev prepuščenih sami sebi in da so naši domovi ob še taki prizadevnosti v skoraj nemogočem položaju.

Lokalna skupnost je edini politični in upravni subjekt, ki lahko organizira človeka dostojno dolgotrajno oskrbo svojih ljudi, povsem enako, kakor je to z organizacijo in vodenjem vrtcev, komunale in prometne infrastrukture. Država pa mora zagotoviti materialni in strokovni okvir, da lokalna skupnost te osnovne naloge lahko opravlja. Predlog zakona je odprl vrata za pristojnost lokalne skupnosti. V javni razpravi jo je treba razširiti, zlasti pa zagotoviti stvarne možnosti za njeno uresničevanje v praksi. Če bi ohranili skoraj vse dosedanje domove centralizirane v državni upravi, bomo nadaljevali tragiko, ko morata dve

tretjini slovenskih občin svoje najšibkejšje ljudi kot begunce izvažati v velike domove po vsej Sloveniji in celo na Hrvaško.

Predlog zakona daje poudarek razvoju oskrbe in pomoči na domu; v tem je skladen s sodobnimi zakoni evropskih držav. Če bo zakon uveljavljen, bomo hitro dosegli trenutno oddaljeni cilj, da bo deležnih javne oskrbe na domu enako število ljudi, kakor jih je v domovih.

Predlog zakona daje vsakemu na izbiro, kakšno možnost bo izbral iz zavarovanja za dolgotrajno oskrbo – to je za sodobnega človeka zelo dobra novica. Pri izbiri je predvidena delna postopnost. Pri 1. kategoriji, to je pri najmanjši odvisnosti od pomoči, lahko izbere vse možnosti razen nastanitve v domu; ta je namenjena upravičencem, ki so ocenjeni od 2. do 5. kategorije odvisnosti od oskrbe.

Nova možnost izbire bo pravica do denarnega prejemka iz zavarovanja za plačilo domače oskrbe v lastni režiji. Za 4. in 5. kategorijo najvišje odvisnosti od pomoči bo možna tudi zaposlitev *oskrbovalca družinskega člana*, ki bo iz sredstev tega zavarovanja zaposlen doma kot oskrbovalec z minimalno plačo – ob istih stroških za sistem kakor če bi bil v ustanovi. To je med drugim tudi dobra poteza pri reševanju kadrovske krize.

Dobre rešitve predloga zakona o dolgotrajni oskrbi v Sloveniji lahko v javni razpravi utrdimo, slabosti nadomestimo z ustreznimi rešitvami. Ob tem pa je treba osvežiti zavest, da tudi najboljši sistem in zakon o dolgotrajni oskrbi še ni kakovostna oskrba, ampak le nujen okvir zanjo. Humana oskrba svojih onemoglih ljudi je osnovna pravica in dolžnost vsakega človeka, vsake družine in vsake krajevne skupnosti. Ta pravica in dolžnost je šola človeške solidarnosti za sožitje in uspešno sodelovanje, ki je ni mogoče nadomestiti z nobeno drugo.

prof. dr. Jože Ramovš, Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje